

pesniški turnir
2020

PESNIŠKI TURNIR 2020

Posebna dogodka

Slovenski dnevi knjige v Ljubljani: virtualni turnir, 29. maj 2020

Partner: Društvo slovenskih pisateljev

Ptuj: turnir z vitezi ob jubileju na Dnevih poezije in vina na Ptuj, 26. avgust 2020

Partner: Beletrina

Finalni turnir

Lokacija: svetovni splet

Datum: 21. april 2020

Strokovna žirija: Stanka Hrastelj, Irena Novak Popov in Marcello Potocco

Glasbeni gostje: Katalena in Same babe s svojimi videospoti

Režija in moderiranje: Zora A. Jurič in Nino Flisar

Število prispelih pesmi: 160

Vitez turnirja: Tanja Božić

Zmagovalka občinstva: Jernej Kusterle

Zbornik: Podarjamo vam pesem: Pesniški turnir 2020 (elektron. izdaja)

Organizator: Založba Pivec

Zemljevid

Brat odide zato, da bi nazaj prišla razglednica.
In pride in piše, da je na bolšjaku kupil
odpirac za vino in kuhinjski nož,
in meni je to dovolj.

Nato spet gre in nazaj prispe
opis manga za osem centov, izruvani zobje
in žalost v dolžini črva,
ki ga je potegnil iz nosu mrtve deklice,
tako da na koncu zmanjka prostora za podpis.
Potem odide še kam in mi pošilja
pozdrave iz krajev, kjer se nikoli nič ne zgodi,
kjer je na beton posutih nekaj drobtinic hiš,
zaradi česar je mesto le hrana za golobe.

Ko mi nima kaj pisati,
razglednica zaokroži med sopotnike,
da zapolnijo njegovo praznino.
Vseeno jo nalepim na steno,
kjer raste moj osebni zemljevid
(madagaskar severno od bolgarije
zahodno od martinika in grških otokov
in med vsako državo še nekaj hrvaške).
Države le prihajajo in nikoli ne izginjajo.

Ko ga predolgo ni, pomislim:
svet, ki je zgrajen po meri mojega brata,
nikakor ne more biti tako slab.

Ko se obrne na glavo,
me na drugi strani zmeraj čakajo
njegove besede.

Tanja Božić: Zemljevid

Kartografski naslov opominja na geografijo, a pesem vsebuje mnogo več kot vprašanje o svobodi gibanja po različnih državnih teritorijih in o antropologiji potovanj. Na prvi pogled gre za sporočila od daleč, ki prihajajo z bratovimi razglednicami. Skozi njegova poročila o kupljenih predmetih (odpirač za vino, kuhinjski nož) je videti občečloveške potrebe, ki veljajo povsod, pa tudi različna socialna ozadja (ceneno lokalno sadje) in včasih poraze v boju za preživetje (izruvani zobje, mrtva deklica), pri čemer se zdi, da popotnika in prejemnice ne vpletejo v konfliktno odnose v drugih svetovih. Dobljene razglednice tako implicirajo pogled turista, opazovanja od daleč, s perspektive, ki kompleksno zemeljsko življenje, ko se ne dogaja nič pomembnega, pomanjša v »drobtinice hiš« in cela mesta v »hrano za golobe«. Temu sledi tudi ton, ki ga uporablja lirski govorka, kajti pesem prevevata neprisiljenost in sproščenost, zdi se, da je napisana brez naprezanja; a tudi za ton pesmi se zdi, da je le na videz nepretenciozen, v resnici pa pesniška strategija, ki bralca ali poslušalca vabi v razkrivanje nečesa, kar se skriva »spodaj«. O lirski govorki ne izvemo tako rekoč nič, le iz vedrega in na površini nekritičnega pripenjanja razglednic v zemljevid se pred nami razkriva podoba nezmožnosti in omejenosti in v nas vrtajo vprašanja, zakaj ne potuje tudi ona, morda spričo mladosti, prepovedi ... in ali je s tem res tako zelo sprijaznjena,

kot je videti na površini. Vedri in nekritični ton se tako prav lahko spreminja v obrambni mehanizem. Svet skozi zbirko razglednic je velik, raznovrsten, ne tako slab (da se v njem ne bi moglo potovati) in tudi ko se obrne na glavo (v astronomskem ali političnem smislu), so na drugi strani tega zemljevida vedno prijazne bratove besede. Z govorjenjem o razdaljah, oddaljenosti in odsotnosti nam pesem tako hkrati spregovarja o bližini in povezanosti, pa vendar tudi o lastni nezmožnosti in o dvomu. Nenazadnje se nekje vmes – kot da mimogrede – pritihotapijo verzi o tem, da brat – kadar sam nima česa povedati – enostavno pošlje razglednico s podpisi drugih. Zato je tudi zaključne verze možno razumeti na dva zelo raznolika načina. Verzi, ki merijo na povsem konkretno situacijo razglednic, na hrbtni strani popisanih z besedami, so nemara namig, da nas bodo, ko bo svet obrnjen na glavo, zmeraj nekje blizu čakale Besede. Te besede so lahko nosilke polnosti ali pa tudi zgolj površinske besede. Ali pa – v različnih kontekstih – spreminjajo svojo naravo.

sanjalo se ji je da je bila nekdo drug

da je lahko izrekla tujo resnico.

ne ker bi vedela kako utripa tuja koža

temveč ker jo je čutila zrasti čezse.

zastave so se trgale v poletnem vetru

s pokajočim zvokom ki oznanja dež.

plačali so – na avtobus je bilo treba

v dolgi vrsti stisnjeni vznak potisnjeni

navzdol v majceno kabino med kolesi.

boleča rebra tu koleno bode v nos

kosti in duh bencina duh potnih teles

veliko ur. in tema.

sanjalo se ji je da je svoboda ladja

ki se utaplja v biseru mediterana

medtem ko mimo švigajo srebrne ribe.

žilavi dečki da oprezajo s pečin otokov

brlizgajo v zrak skrivna opozorila.

in da trajekt s turisti iz benetk

drobi pod sabo trga v valovih reže

trga gladino kot železna zver drobi telesa

vpleta v sinje brazde dolge sinje ude

in da komaj diha.

sanjalo se ji je da je pot ozka

blatna strma blatna ozka

da se spotika rob da je tu kamen noč

premika stopa ena dve ne more več

da je potem še rob za njim pa reka

in za njo še ena dve in da ne gre.

sanjalo se ji je da lega le za hip

med trsje v blaten breg v vlažno šoto v breg

in da polzi nazaj polzi in grabi in ne gre
in komaj diha
in da so zvezde vzšle.

sanjalo se ji je da lahko reče da ne ve
da ne razume da ne ve
kje se dogaja vojna
niti če je to znotraj ali zunaj
niti kdo je pravzaprav sovražnik.
in da to ni njena zgodba
da se ne dogaja njej.
da ve da o tem ne more zares govoriti
pa bi vseeno moral nekdo nekaj reči.
da se na nek način vseeno dogaja tudi njej.

pogosto se ji sanja da je nekdo drug
in da umira.
méni da ponoči segajo po njej nekakšne dolge roke
in da jo stresajo da bi jo prebudile.
v sanjah prime roke in jih tolažeče stisne.

Ajda Bračič

V imenu vasi

Besedo in knjigo bi odklonila in
se vrnila v gozd. Védenje zamenjala
za spretnost, da ne bi zašla. Predvsem bi se
pogajala, da se pri Stamorčaku
ne bi bala biti sama
– da se ne bi
oklepala telefona v žepu –,
kajti lahko zablodim,
lahko sém zaide zver,
lahko poniknem v temnih
gozdovih Benečije.

Obleko bi
površno odložila na nikoli
ljubljeni kamen.
Nazadnje bi
snela prstan.

Negovana stopala bi
potopila v mrzel potok
in brodila po njem, ne ozirajoč
se za lastno tujostjo.

Opravičila bi se
v imenu vasi,
v imenu vasi
bi se opravičila gozdu.

Katarina Gomboc Čeh

Eremit

Spoznala sva se še pred imeni.

Zdaj pa se srečujeva samo še v mraku,
ker je takrat svetloba
žalostna in vesela hkrati.

Kako si zašel med te pomečkane ljudi?
Tako zelo enostavno.
Sramujem se svojega sramu.
Dovoli, da ti poravnam prve vrstice.
Ne dovolim.

271

Od kod ta hlad v tvojih udih?
Pod tanko majico še tanjša koža
in pod kožo permafrost.
Dovoli, da te odtalim s sabo.
Ne dovolim.

Zakaj te čutim votlega?
Prazne besede so me izpraznile.
V meni popačeno odmeva.
Dovoli, da te napolnim z dejanji.
Ne dovolim.

Zakaj v tebi ni zvoka?
Ker sem se pustil preslišati
in je tišina postala živo bitje.
Dovoli mi kričati zate.
Ne dovolim.

*Ne dovolim.
To je moj mrak,
moj sram,
moj posrkan čas,
moj žig na moje čelo.*

*Ko bom jaz tako želel,
bom ugasnil zaslon,
stopil preko preproge
do mize in se vam zazrl v obraz.*

*Ampak danes še ne.
Danes te puščam onstran kljuge –
neutolažljivo sključeno
nad preteklim pogojnikom.*

Veronika Gradišek

Krokar

Prihaja z mrakom, šepa v hrib tod mimo.
Na sključeni postavi same cape.
Postane tu in tam, ko zmanjka sape,
v istih čevljih iz poletja v zimo.

S sršečimi lasmi kot s konjsko žimo
obraz je skrit pod dolge črne slape.
Otroci in odrasle vaške trape
ob njej so usvojili verz in rimo.

»Glej, krokar nese šnops!« režijo vanjo.
»Tvoj rabelj danes se še ni nalokal?
Zvečer tepežko le dobiš vsakdanjo!«

A rabelj danes sam je bridko jokal.
Nikoli več ne dvigne roke nanjo.
Ob svitu krokar črni je zakrokal.

Dunja Polonca Guček

Pekmez

plezali smo na njiju
bili sta
vsako leto bolj košati
gosti
mi gibki
spretnejši
smo skakali
dol
strašili odrasle
se veselili sredi dvigovanja
prahu
bili sta naše vesolje med
vijolično-zeleno srečo
plasti na listih
film na sadežih
praske po koži
vsako deževje je spralo
sledi gorkote
in potem je zopet sijalo
hladili smo se
spodaj
rasli sta
med njima je visela
mreža in mi
ki smo imeli čas
razstrt do večerov
ko so nas starši speče odnašali

v postelje
zatem se je kuhala marmelada
mama jaz sestra
smo šle po zvezke
in potem smo spet čakali
na po-let-je
in prihajala so
in vetrovi so
podrli prvo
in druga je prestala
celo pokljanje stoletnih dreves
mi smo jokali
in si tiste dni mazali
sladek namaz na surovo
slano maslo
dozen of breads in pikniki sredi trav –
še bodo?
in za tem komaj sledim novemu imenu
pekmez /zadane me sredi letaka/
zapakirane prodaje
ko se me dotakne dete
s kuhanimi slivami /še zmeraj nabranimi/ in malo sladkorja

Tonja Jelen

Noč naju glasno izgovarja

Literarni večer. Soba z
vonjem po knjigah in kavi. Luč.
Miza. In stoli. Vstopi sama.
Brez Chanela no. 5. Obdaja jo
blag ton sandalovine. On
bere pesmi. Dislektik. Ujet.
Stoji med verzi. Neznani.
Izven rokopisa se boji sebe.
Beži. Pretipkan je videti nor.

*V češnjev cvet je zavil srce slavčka ter
ji ga izročil v skodelici z lističi črnega čaja.*

Premor. Glasba piščali.
Gleda ga. Sprašuje o pesmih,
pomenih, izgubljenih s
prevodom. Bere z naglasom.
Posluša. V prostor med
njiju kaplja vonj po čaju. Na
steni slika lotosa. Zunaj.
Polna luna. Rečna meglica.
In gore. Izstopita skupaj.

*V češnjev cvet je zavila srce slavčka ter
mu ga izročila v skodelici z lističi zelenega čaja.*

Jernej Kusterle, zmagovalec občinstva

mater

če ostanem sama v tej hiši sama s to hišo
dovolj veliko za veliko
otrok
mater ej
ni mačka ni matere
na vrhu na tonah jabk mati
v fluorescentni svetlobi minus meri
visoko in
kot da se s stropom bori
mati čuva jabke
dve zjutraj
glej jo mater
vso fluorescentno in visoko in pod stropom
še kaj si bo nardila
mati
spravi se spat
same skrbi s tabo mati
maček bo popizdil
če se ti kaj zgodi bo maček popizdil

Vesna Liponik

Biti uradnik

Pesnikova funkcija je,
da piše kot uradnik.
Eno črko po eno,
na trd pisalni stroj,
en dokument za
drugim. In z nobenim ni zadovoljen.
In noben ni zadovoljiv.
Vsak zahteva še eno preverbo, še
par marginalij
z mazavim črnilom
zvestega kulija.
Še par črt
odvečnih pridevkov.
Samemu sebi je odvečen
v svoji službi,
ki ne služi nikomur. Če se
ne nasmehne ob pravem trenutku,
ga zasovražijo.
Toda brez njega mehanizem
ne teče. Brez njega
nihče ne
ve, kaj ljubi.

Miha Marek

***

Najlažje je izbrati, oditi v Tarsis.
Skoraj jih ni več takih, ki bi sami
od sebe priznali, da zaradi njih
pokajo rumeni šivi neba.
Skoraj jih ni več takih,
ki bi zaradi tega ukazali,
da jih naj vržejo iz nove hiše,
in bi pustili, da jih pogoltne stara.
Najlažje je izbrati, oditi v Tarsis.

279

Tu pa tam ji že manjka kakšna luska strešnika
in sleme na stari hiši se začne nekje
za hrbtnimi plavutmi dimnikov
postopoma sločiti navzdol v rep nastreška,
ki rahlo postrani zajema valove topolov in gabrov,
ki se okrog nje grebenijo v zeleni poplavi,
medtem ko prednji visoki zid z intaktno streho
kakor glavo steguje proti gladini neba,
po kateri odnaša kosme topolovih semen oblakov,
kakor da bi jih hotela pojesti s svojimi
odpirajočimi in zapirajočim usti okna.
Najlažje je izbrati, oditi v Tarsis.
Škrge razpok predihujejo vodo trave,
ti pa se s svojim glasom zatikaš v ribjem grlu hiše,
obdan s topolovimi semeni oblakov.
Si prepričan, da si Ninive želijo biti rešene?
Najlažje je izbrati, oditi v Tarsis.

Denis Škofič

alma

prvič pometam pepel, prvič mi zadišijo skorje
hišno ognjišče, mrtvo zoglenela drevesa

prvič skrbim za gosje krdelo in prenašam slamo za gnezda
prvič oprezam za jajci, velikimi kot kegelj

prvič jih kradem, potežkam, potrkam in strem
prvič jih jem, v omlatih in v narastku

prvič vidim pse, ki hlastajo po koruzi
uma odriva froda, džino je slepa kura, ki ne najde zrna

prvič vidim konja, ki se stlači v vodni rezervoar
prvič ga gledam, kako se divje okopa

prvič me ugrizne
šavsne me v leder debele gavčevske jakne

prvič drgnem alge iz tanka z vodo za konje
prvič jih ne maram, ne konjev ne tankov ne zdrizastih alg

prvič vozim zaprašenega ševroleja
za volanom krehave pločevinke po makadamih tuje geografije

prvič delam raviole
cela se smejem in prvič sem lepa, brez filtrov in insta dokaza

prvič se sama postrizem, na kratko in na grdo
dokazi na vseh fb omrežjih razen na svojem

prvič nosim pončo in čepico s šiltom
konj, isti, ne marava se, mi jo prvič odgrizne iz glave

prvič obiram olive, tukaj jim rečejo asetune
tukaj je puščava, v puščavi droben film, v filmu daktari

prvič mečem kocke in flirtam z diegom rivero
prvič ga gledam, ko prazni po krožnikih, ko pušča beštek in drobtine

prvič srebam mate z medom za gringe
prvič se afnam, ko po ustih mesklam kokine liste

prvič pogrešam zobno nitko
vaj-faj, da bi preverila mejle in možnost alternative

nad zasneženimi andi, med snežnimi vrtinci, prvič uziram ognjemete
dilerska oznanila, svetlobne repatice nad točko dostavljene droge

prvič, z očmi na svetlobah, delam piškote
testo za pico, bananin kruh in polnozrnato štruco z orehi

prvič berem časopis, rafaelino do smrti povozil valjar za asfalt
do pogreba bo ležala v krsti iz kartona

prvič se dotaknem svoje najljubše lame
prvič jo hranim s hruškami, jabki in storži zavrženih banan

prvič me izza pretkane zasede napade morilski gosak
prvič sem žrtev atentata, s kljunom mi preluknja hrbet, me zlomi na dvoje

maščuje ugrabitve
omlete in kegljev narastek

prvič bežim pred zverjadjo, pred gosjim masakrom
ki najbrž ve, da netfliks plačujem, zavarovanja pa ne

prvič si ližem rane, se lepim z obliži, se živčno nažiram z beljaki
prvič si napečem mering in jih grudasto pomažem z marmelado

prvič pijem rožnato pomelo z dodatkom rozeja
na ciganke, na hitane, na libertad

reče alehandra, v nasmejanem kastežanu
sveže iztisnjen džus, strta pomela, pretaka v obtolčene krigle

282

prvič jih lovim po vinogradu, trop snežnobelih kokoši
nočejo v mreže, večer je in slutnja nevihte

prvič sem prašna, prvič naivna, najbrž srečna
prvič razpadam na bilke, na vitmana, perje in blatne fragmente

kaplje dežja se seštejejo v plahto
prvič sem alma, stojim in čakam, da me premoči, celo izprazne

in potem, da me znova navrha

Katja Šušteršič

Veliki pok

na začetku je bila beseda
in beseda je bila pri bogu
in beseda je bila bog
in jaz bi bila rada beseda

rada bi bila prva
ki piše pesem
prva, ki piše pesem o nekom
ki jo ponesreči prime za roko
rada bi bila ta mikrokozmični veliki pok
na lastni koži, rada bi bila svetloba
kjer je bila prej tema
rada bi bila prva

rada bi bila
še preden so bile
ničle in enice in mavrice in črne luskinaste ptice

rada bi bila zvezdni foton
ki se ne bi nikoli rodil
če ne bi čez milijone let
ugasnil v tvojih očeh

na začetku je bila beseda
in tvoje oči so bile bordo modre
in tvoje oči so bile cela vesolja
in sem pozabila, kaj je bilo na začetku

rada bi ti rekla: glej, kaj sem rekla
glej, kako dobro je
in vse to bi ti rada dala
rada bi ti dala ime
in nebo in morje in sebe
in vse, kar poganja iz mene
in vse, kar se plazi po meni
bi ti rada dala
da ti ni treba biti sam
da ni dobro biti sam
bi ti rekla

da je še veliki pok na koncu koncev
le majhna smrt na začetku začetkov
božji orgazem s samo seboj
rada bi
rada bi ti
rada bi ti rekla

tvoje oči so bordo modre
tvoje oči so cela vesolja
pozabljam, kaj je bilo na začetku

Lara Gea Vurnik Navinšek

O FINALNIH PESMIH PESNIŠKEGA TURNIRJA 2020

Tanja Božić: *Zemljevid*

Kartografski naslov sicer usmerja v geografijo, vendar pesem vsebuje mnogo več kot vprašanje o svobodi gibanja po različnih državnih teritorijih in način spoznavanja na potovanjih. Na prvi pogled gre za sporočila od daleč, ki prihajajo z bratovimi razglednicami. Skozi njegova poročila o kupljenih predmetih (odpirač za vino, kuhinjski nož) je videti občečloveške potrebe, ki veljajo povsod, pa tudi različna socialna ozadja (ceneno lokalno sadje) in včasih poraze v boju za preživetje (izruvani zobje, mrtva deklica), ki popotnika in prejemnico razglednic pretresejo, vendar ju ne vpletejo v konfliktne odnose v drugih svetovih. Razglednica implicira pogled turista, opazovanje od daleč, s perspektive, ki kompleksno zemeljsko življenje, ko se ne dogaja nič pomembnega, pomanjša v »drobtinice hiš« in cela mesta v »hrano za golobe«. Svet skozi zbirko razglednic je velik, raznovrsten, ne tako slab (da se v njem ne bi moglo potovati) in tudi ko se obrne na glavo (v astronomskem ali političnem smislu), so na drugi strani tega zemljevida vedno prijazne bratove besede. (INP)

Ajda Bračić: *sanjalo se ji je da je bila nekdo drug*

Pesem predstavlja zelo jasno stališče, kritično držo do sodobne ekonomsko-politične stvarnosti, v kateri množice doživljajo negotovost in trpljenje. Vendar je zavzetost spretno prevedena v distanco tretje (ženske) osebe, ki grozljivo resničnost ne spoznava iz medijev, kot nekaj, kar se dogaja drugim in drugje, temveč to doživlja kot lastne sanjske more, v katerih je žrtev ona sama. Identifikacijo ponazarja odličen prenos: čez njeno kožo je zrasla tuja živa koža. V »tujih« sanjah je v množici stisnjena potnica, utapljaljoča se ladja, na brezpotjih izgubljena oseba ali na spolzkih tleh iščoča trdnega oprimka. Sanjska groza, ki jo stopnjuje ritmično stopnjevanje, vodi v etično zahtevo, da spregovori o vojni, čeprav ne ve, kje, komu in zakaj se dogaja. Bistveno je spoznanje, da se dotika vsakega posameznika, če-

tudi sam ni zapleten vanjo. Bojevanje z lastnimi fantazmami strahu, nevarnosti, ogroženosti je identifikacija z vsemi resnično ogroženimi, prikrajšanimi, umirajočimi in zavrnitev brezbržnosti. Strah, ki je zavzel nezavedni prostor, je v zaključku pregan s prebujenjem, kar lahko pomeni ali rez med sanjami, da si v situaciji drugega, ali pa zlitje njegove in lastne resničnosti. Zato je bistvena poanta: dolge roke, ki stresajo in prebujajo, je treba s tolažečim stiskom spremeniti v prijaznost. (INP)

Katarina Gomboc Čeh: *V imenu vasi*

Pesem Katarine Gomboc Čeh – ne prva in zagotovo tudi ne zadnja – tematizira razmerje med naravo in kulturo, z izrazito intimnim tonom in z izkušnjo, ki je navidez intimna, osebna izkušnja, a se v sklepu pesmi, z navezavo na naslov pesmi, pravzaprav pokaže kot kolektivna izkušnja. Kolektiv – kot predstavnik kulture – prosi naravo (personificirano v gozdu) opravičila, a se za tem na videz preprostim sklepom skrivajo tudi dvoumnosti, ne toliko v vpeljavi sodobne tehnologije (telefona), kolikor v izbiri kraja in v hiperbolizaciji njegove strašnosti, ki je enako imaginarno strašna kot je telefon imaginarno nosilec varnosti. (MP)

Veronika Gradišek: *Eremit*

Na prvi pogled dvogovor. Na prvi pogled je eden od sogovorcev puščavnik. Ali vsaj ... samotnež. Toda odtenki zamajajo bralčevo prepričanje. »Dovoli, da ti poravnam prve vrstice«. In potem kasneje: »Prazne besede so se izpraznile«, »ker sem se pustil preslišati« ... Kdo je v teh podobah vrstic in besed podobodajalec in kdo podobojemalec? Človek ali zapis/besede? In ali sploh gre za dvogovor ali za samogovor? Vsekakor gre za drugo, drugo, ki je skrivnostno in prisotno kot strah pred nečim definitivnim, kar se ima za zgoditi ... Toda ne še prav zdaj, če sploh kdaj. (MP)

Dunja Polonca Guček: *Krokar*

V pesmi spremljamo večerno pot plastično izrisane zanemarjene in zapite upokojene učiteljice slovenščine nekje na podeželju, ki jo mož redno pretepa. Gledamo jo z očmi sokrajanov, zaradi izgleda in življenjskega sloga jo skupaj z njimi imenujemo Krokar. Izrečeno posredno, med vrsticami, a vendar jasno in nedvoumno povedano, se je davi zgodil obračun s tiranom. Sonet, večno davna pesniška oblika mora biti tudi večno nova, če hoče nagovoriti človeka današnjega časa. Krokar v celoti ustreže pri nas zasidrani tradicionalni formi soneta, ne zdrsne v ritmu ali rimah, ob tem pa svoj motiv (star kot sonet), partnersko nasilje, razplete v duhu sodobne ženske, ki se za razliko od nešteti Ev pred njo, odloči pretrgati z vlogo žrtve. (SH)

287

Tonja Jelen: *Pekmez*

Drobni spomini na otroštvo, ki vejejo pesmi, se zdijo kratki, majhni prebliski tistega, kar je bilo ... dokler se ne izkaže, da so tudi prebliski tistega, kar je in kar še bo. Pesem, ki se začne kot pesem o dveh drevesih se najprej prevesi v pesem o smrti – ko enega od njih podre –, potem v pesem o dvomu, toda slednjič tudi pesem o novem rojstvu. Pesem o nekdanjem otroštvu tako postane tudi pesem o novem otroštvu. Otroštvu, ki je drugačno – v katerem prevladuje konfekcijskost industrijskega konzumerizma (celo v marmeladah!) – toda tudi o otroštvu, ki vselej daje možnost svežega ... no, v danem kontekstu, predvsem kuhanega brez konzervansov. Tudi če se niti zadnji verz pesmi popolnoma ne osvobodi dvom, /še zmeraj/ namreč ne pomeni za vedno, je to podoba novega otroštva, ki mu ni vzeta njegova prvobitnost. (MP)

Jernej Kusterle: *Noč naju glasno izgovarja*

Pridušena lirična ljubezenska izpoved je postavljena v okvir literarnega večera, v eksotično zaznamovanem okolju, ki ga predstavljajo ton sandalovine, vonj po čaju, sika lotosa na steni in pokrajina, kot

bi jo naslikal vzhodnjaški mojster: »Polna luna. Rečna meglica. In gore.« Ljubezenski prizor je sicer predstavljen objektivistično, vendar je mogoče oznake za moškega protagonista razumeti kot značilnosti lirske osebe: on bere pesmi, je dislektik, ujet, neznan in prestrašen zunaj svojih verzov. Tovrstno zniževanje namiguje na negotovost v samem okolju in v položaju rojevajoče se čustvene naklonjenosti. Neimenovana ženska je predstavljena v skladu z moškim: poslušša, bere (z naglasom), sprašuje o pomenih pesmi. Povezuje ju vonj, pogled in ljubezen do poezije. Najbolj presenetljivo deluje dvakratna ležeče zapisana interpolacija v naši tradiciji neznane pesniške podobe: slavčkovo srce, zavito v češnjev cvet in izročeno v skodelici z lističi črnega/zelenega čaja. Češnjev cvet je moč povezati s krhko pomladno lepoto, slavčkovo srce pa najbrž z ljubezenskim čustvom, ki si ga vzajemno podarjata. Univerzalna tema je obdelana na kultivirano poduhovljen, z Vzhodno kulturno kodiran način. Kratki, tudi enobesedni stavki, ki poudarjajo padajočo intonacijo, pesem obarvajo z melanholiijo. (INP)

Vesna Liponik: *mater*

Pri materi nas v hipu prepriča svežost, suverenost in izrazitost pesniškega glasu. Minimalistično odbrane besede naredijo pesem na prvi pogled neulovljivo, ne pa tudi hermetično. Treba se je potruditi, da se zgrabi pravo poanto – če sploh obstaja prava. Slutiti je, da lirska subjektka mater izgublja (morda umira, je ostarela, demantna) oziroma se sooča s hipnim spoznanjem, da jo lahko izgubi. Zave se potencialne drastične spremembe, lastne samosti. A ne poseže po – tako privlačnima – jadicovanju ali slavljenju materinega lika. Ljubezen in brigo izraža okorno (same skrbi s tabo mati), njeno sklicevanje na mačka (maček bo popizdil / če se ti kaj zgodi bo maček popizdil) še dodatno poudarja ujetost v lastno nemoč in nezmožnost odkritega in jasnega izražanja čustev do osebe, ki ji je krvno, intimno blizu. Metafore niso le v izrazih, temveč tudi v tonu in sami atmosferi pesmi. Največji eksot letošnjega natečaja in pesem, v kateri se izrazito čuti prostor za bralca in spoštljivo zaupanje vanj. (SH)

Miha Marek: *Biti uradnik*

V nasprotju s številnimi pesmimi, ki povečujejo pesniški akt in pesnika (sebe), je tu pesnik pomanjšan na nevidnega, pogrešljivega uradnika. Hladen, varčen, suh in nekoliko trpki glas izraža opažanje, kako svet pravzaprav gleda na pesniški poklic. V družbeni zahtevi po slehernikovi produktivnosti, ki se ne ozira na presežno, na talent, na navdih in na ostale za poezijo ključne stvari, je tudi pesnik smatran za uradniškega proizvajalca, ki mora opraviti normo – zadovoljiti občinstvo, slediti trendom, izpolniti zahteve razpisov ipd. Celo sam se čuti nekoristnega, odvečnega, in nikoli ni povsem zadovoljen z izdelkom. Blago dozirana ironija pa v zaključnih verzih seže onkraj mask in se dotakne bistva poezije. (SH)

Denis Škofič: *Najlaže je izbrati, oditi v Tarsis ...*

Pesem se sklicuje na simbolne biblične kraje in dejstva velikih civilizacijskih sprememb, zato da bi govorec utemeljil svojo življenjsko izbiro: ne se vključiti v moderne, dobičkonosne projekte in s tem prevzeti nase krivdo za planetarne katastrofe, temveč ostati zvest svojim prepričanjem, četudi to pomeni, da te pogoltne staro, propadajoče, lokalno okolje. Pričanje za tisto, kar samodejno polzi v propad, je izpeljano skozi vodno oziroma ribjo metaforiko, ki je preslikana na staro hišo, potopljeno v naravo. Dosledna preslikava deluje domiselno in prepričljivo, tako da se razkroj trdnega postopoma preobraža v neko primarno bivanjsko stanje, ki je sposobno ohranitve. Še več, ima zmožnost, da se udeležuje nenehnega naravnega obnavljanja. Propadanje starega (»Pokajo rumeni šivi neba«) je v tej pesmi izrecno postavljeno ob potencialno rojevanje novega življenja (»topolova semena oblakov«), kar je pravzaprav univerzalni vzorec vsake kozmogonije. Govorčev glas je hkrati čustveno podložen z bolečino (»s svojim glasom se zatikaš v ribjem grlu hiše«) in refleksivno distanciran, saj presoja o lagodnih in napornih rešitvah in o tem, kaj in zakaj je vredno reševanja. (INP)

Katja Šušteršič: *alma*

Španska beseda za dušo v naslovu pesmi je skoraj v paradoksnem razmerju z vsebino pesmi, ki govori o osebni preobrazbi v tujem, južnoameriškem okolju, blizu naravi na podeželju. Na to namiguje tudi možna vez z našo prvo svetovno popotnico Almo Karlin. Svežina, odprtost, presenečenje nad alternativnimi možnostmi preživljanja in pridobivanje novih življenjskih spretnosti so učinek nanizanih anekdot, ki jih povezuje refrensko ponavljanje besede »prvič« na začetku vsakega odlomka. Prvič nekaj doživeti implicira otroško začudenje pred neznanim, in res gre v pesmi za zelo drugačne, zemeljske, telesne, čutne izkušnje, neskončno odmaknjene od izumetničenih vzorcev samorazumevanja, estetizirane, narcisitične samoprezentacije in digitalizirane sodobne komunikacije. Spretno organizirano besedilo (v sedanjiku sovpadata doživetje in govorno dejanje) bralca zapeljuje z novimi in drugačnimi bivanjskimi načini, ki ustvarjajo iluzijo prvinskosti, sproščenosti, osredotočenosti na bistveno, četudi ne more spregledati namigov na hkratno tveganje, socialno prikrajšanost in nesvobodo. Ob takih izkušnjah je povabljen, da premisli, v kakšne načine vsakdanjega bivanja je sam ujet in česa bi se lahko »izpraznil«, da bi ga potem »znova navrhalo«. (INP)

Lara Gea Vurnik Navinšek: *Veliki pok*

Željo in hrepenenje, da bi bila (nekomu) prva, da bi imela povsem čisto, neokrnjeno izkušnjo ničelnega stanja (popolne bližine), lirski subjekt ubesедуje, ko za referenčno točko določi nekaj, kar zahodna kultura smatra za absolutni začetek. Za večjo razumljivost sporočila pokrije tako ateistično, znanstveno naziranje, kot krščansko, religijsko. Da poudari še prostorsko, časovno in še kakšno razsežnost, navaja skrajne robove – naravo in tehniko, knjigo in računalnik, svetlobo in temo, začetke in konce. Skozi celotno pesem se prepletajo svetopisemski citati in reference, ki se organsko zlijejo z govorico pesmi. Spretno je tudi gradiran ritem, ki se vse bolj zgošča in se v zadnjih verzih sprosti – ritem pesmi posnema ritem spolnega akta, in pesnica nas spomni, da pesem ne nagovarja le z besedami. (SH)

Strokovna žirija: Stanka Hratelj, Irena Novak Popov, Marcello Potocco